

کتابخانه ۱۰۰ ساله دکتر علی شریعتی، نسل‌های مختلف کتاب‌خوان را به خود دیده است

پیر شدن با کتاب

منطقه ۸

نجمه موسوی زاده بنیادی در مرکز شهر و کنار ساختمان اداره کل آموزش و پرورش استان خراسان رضوی قرار دارد که سالیان سال میزبان دوست‌داران کتاب بوده است. کافی است اشاره کوچکی به کتابخانه نزدیک میدان شهدا کنید تا در ذهن همه «کتابخانه عمومی دکتر شریعتی» نقش ببندد. کتابخانه‌ای که در سال ۱۳۰۳ به تلاش و همت ادیب‌بجنوردی (موسوی نسل) کفیل فرهنگ خراسان وقت شکل گرفت. او گزارشی به مقامات تقدیم و تقاضا کرد تا اجازه دهند از محل اعتبارات صرفه جویی شده تعدادی کتاب و مقداری اثاثیه به منظور ایجاد قرائت‌خانه و کتابخانه خریداری شود.

مرحوم سلیمان میرزا، وزیر فرهنگ وقت، نیز در نامه‌ای نوشت با تأسیس کتابخانه‌ای به نام معارف در مشهد موافقت کرده است. سپس تعدادی کتاب که از مصر، انگلستان و پاریس خریداری شده بود، همچنین مقداری اثاثیه برای کتابخانه فرستاده شد. از آن زمان تا کنون نزدیک به یک قرن می‌گذرد و همچنان این کتابخانه پابرجاست. گرچه حدود ۶۰ سال است در مکان فعلی خود مستقر شده، اما در گذر سال‌ها افرادی یادی را به خود دیده است. کتابخانه عمومی دکتر شریعتی اکنون بیش از ۵۳ هزار عنوان کتاب و ۲ هزار و ۷۰۰ عضو دارد و یکی از کتابخانه‌های شناخته‌شده شهر است هم‌زمان با روز کتاب و کتاب‌خوانی با مسن‌ترین، فعال‌ترین و همچنین کوچک‌ترین عضوهای این کتابخانه هم کلام شده ایم.

در هر شهری سراغ کتابخانه را می‌گرفتم

کلامش گرم و دلنشین است، به طوری که اگر ساعت‌ها با او هم‌صحبت شوید باز هم متوجه‌گذر زمان نخواهید شد. در میانه‌های گفت‌وگو گریزی به خاطر آتش می‌زند و از تجربیاتش می‌گوید. شاید همین خودمانی حرف‌زدن او، ما را مشتاق‌تر به هم‌صحبتی می‌کند. محمود سمایی هفتاد و شش ساله یکی از اعضای فعال کتابخانه است. او متولد و بزرگ شده تهران و مهندس راه و ساختمان است که برای اجرای پروژه‌های عمرانی به شهرهای مختلفی سفر کرده است. پروژه راه آهن «یزد-مشهد» آخرین مأموریت او قبل از بازنشستگی بوده که سبب شده ۱۷ ساله ساکن شهر طیس شود. با وجودی که متولد پایتخت است، اما بعد از بازنشستگی مشهد را برای سکونت انتخاب کرده است. درست هفت سال پیش که به خانه‌ای در مشهد نقل مکان کرد مطابق عادت همیشگی دنبال کتابخانه‌ای بود که با عضویت در آن بتواند بهترین کتاب‌های تاریخی را انتخاب و مطالعه کند. سمایی عادت دیرینه جالبی دارد، او از همان دوران جوانی زمانی که سی و چند ساله بوده در تمام مأموریت‌های خود با روزه هر شهری، سراغ کتابخانه آنجاری می‌گرفته تا با گذاشتن کارت شناسایی به صورت امانی کتاب بگیرد و مطالعه کند. این گونه می‌شود که با بردن مدارک شناسایی به عضویت کتابخانه دکتر شریعتی درمی‌آید.

او هر بار که به کتابخانه دکتر شریعتی می‌رود پنج جلد کتاب انتخاب می‌کند، اما تمام آن‌ها را قبل از رسیدن موعد ۱۵ روزه می‌خواند و برای گرفتن کتاب جدید دوباره راهی کتابخانه می‌شود. نکته جالب توجه بر ایمان این است که دخترش نیز با دانستن سلیقه پدر از کتابخانه دیگری برای او کتاب می‌آورد. سمایی که روزی چهار تا پنج ساعت مطالعه مفید دارد با همان کلام دلنشینش به روزگار نوجوانی‌اش اشاره می‌کند: «زمانی که تلویزیون در هر خانه‌ای نبود و بیشتر وقت مردم با خواندن کتاب روزنامه می‌گذشت. حالا همان کتاب‌ها تبدیل به فیلم شده و حتی فرصت خواندن را از مخاطب گرفته است.

کتاب‌های خاطرات شفا‌هی سیاستمداران و همچنین تاریخ ایران مورد علاقه او است. با هیجان خاصی می‌گوید: «زمان دکتر مصدق، فروغی، زاهدی و... را زندگی کرده‌ام به همین دلیل خواندن خاطرات آن‌ها و موضوعاتی که در کشور وجود داشته برایم جالب است از طرفی دانستن تاریخ کشورم در زمان قاجار و صفویه را دوست دارم.

کوچک‌ترین عضو

کوچک‌ترین عضو کتابخانه دکتر شریعتی «ثنا سلیمانی» دختری یک سال و پنج ماهه است و حدود شش ماهی می‌شود که عضوی کتابخانه شده است. اعظم آسایش مادر ثنا است و هر سه فرزندش را از همان کودکی عضو کتابخانه کرده است. زمانی که متوجه می‌شود ثنا کوچک‌ترین عضو کتابخانه است متعجب نمی‌شود و در کمال خون‌سردی و با خنده شیرینی توضیح می‌دهد: «من و همسرم علاقه زیادی به مطالعه داریم و بیشتر وقت آزاد خود را کتاب می‌خوانیم از زمانی که محمد صدرا و بعد سارا دختر دیگر متولد شدند برای آن‌ها کتاب می‌خواندیم و همین موضوع سبب شد تا الان که یازده و شش ساله هستند بهترین تفریح برای آن‌ها کتاب باشد.

خانواده سلیمانی کتابخانه کوچکی در خانه دارند که کتاب‌های کودک در آن قرار دارد. مادر برای ثنا کتاب‌های قصه می‌خواند و با به امانت گرفتن کتاب‌های مصور می‌خواهد چشم و گوش فرزندش بیشتر با کتاب‌ها آشنا شود. همچنین با اسباب‌بازی داستان کتاب را به صورت نمایش اجرامی کند و از این طریق تأثیر یادگیری و افزایش هوش بچه‌ها را کاملاً احساس کرده است. او و همسرش همیشه دو سه جلد کتاب را روی میز و جلو چشم بچه‌ها می‌گذارند تا آن‌ها تشویق به مطالعه شوند. همانند بسیاری دیگر از والدین فرزندانشان را پارک می‌برد و برای آن‌ها خرید می‌کند ولی از همان زمان که محمد صدرا را برای گردش بیرون می‌برد، در کنار خرید خوراکی‌ها برای آن‌ها کتاب می‌خرد.

در زندگی

عبدالحسین شریعتی متولد ۱۳۱۴ و بازنشسته فرهنگی است. از زمانی که دانشجوی رشته ادبیات بوده و حتی سال‌ها قبل از آن، کتاب‌ها را جزئی از زندگی خود کرده است. همان اول صریح می‌پرسد: چقدر کتاب می‌خوانی؟ جواب می‌دهم هر شب. بدون مکث می‌گوید حالا سؤال هایت را بپرس.

شور و اشتیاقی او به کتاب خواندن، حقیقی است و مفسری. این موضوع را به راحتی می‌توان از بین صحبت‌هایش متوجه شد. شریعتی که مسن‌ترین عضو فعلی کتابخانه است. بعد از فارغ‌التحصیلی از دانشگاه به عنوان دبیر ادبیات در مدرسه کارش را شروع می‌کند. از سال اول در کنار تدریس کتاب درسی، دانش‌آموزانش را تشویق به مطالعه می‌کند. او کتاب و بازه زمانی را مشخص می‌کند و از شاگردانش می‌خواهد تا آنچه از کتاب فهمیده‌اند را با دوستانشان در کلاس به اشتراک بگذارند. این ارتباط صمیمی تا آنجا ادامه پیدا کرد که دانش‌آموزان کتاب‌هایی را که خوانده بودند برای مطالعه پیشنهاد می‌دادند. کتابخانه‌ای با ۲ هزار جلد در منزل خود دارد. گاهی یک کتاب را چند بار خوانده است چون درس‌های زیادی از آن گرفته است. گاهی کتابی به او پیشنهاد شده که شاید خیلی باب سلیقه‌اش نبوده ولی یک بار آن را خوانده. به نظرش هر کتابی به مخاطبش توصیه و پندی را منتقل می‌کند و درس زندگی است.

به دلیل رفت و آمدش بین شهرهای مشهد و تهران عضو چند کتابخانه در هر دو شهر شده است و همیشه خودش برای انتخاب کتاب راهی کتابخانه می‌شود. او در حال حاضر مشغول مطالعه کتاب «کارنامه عملیات سپاهیان اسلام در هشت سال دفاع مقدس» است. از اینکه همسر و فرزندانش نیز پایه‌های او کتاب می‌خوانند با شادی و افتخار یاد می‌کند و بالحن دلسوزانه و پدران‌اش می‌گوید: «اگر کتاب‌خوانی عمرت را هدر کرده‌ای.»

